

Bijlage bij RIB Kamerbrief Strategisch Vastgoedplan Defensie en omgeving Soesterberg

Aanleiding

Op 22 december is er een bestuurlijk overleg geweest met gemeenten Amersfoort, Zeist, Soest en Leusden, het waterschap Vallei en Veluwe en de provincie Utrecht over het verder verkennen van een gebiedssamenwerking voor het gebied van de Utrechtse Heuvelrug in de driehoek Amersfoort - Zeist - Leusden.

Aanleiding voor het bestuurlijk overleg was de kamerbrief van Defensie over haar Strategisch Vastgoedplan en verschillende lopende verkenningen en trajecten met en door Defensie in het gebied. Tijdens het bestuurlijk overleg is de behoefte gedeeld om alle betrokken Raden en Staten van de betreffende gebiedspartijen goed en vroegtijdig te informeren over de kamerbrief Strategisch Vastgoedplan (SVP) van Defensie en de verkenning van een gebiedssamenwerking om gezamenlijk op te trekken in de besprekingen met Defensie.

De kamerbrief Strategisch Vastgoedplan (SVP) Defensie

Op 2 december is de kamerbrief over het strategisch vastgoedplan van Defensie verschenen. In deze brief worden zeven grote projecten beschreven waarin de komende jaren stevig geïnvesteerd wordt. Een van die zeven projecten is: *“Het concentreren van logistieke en operationele eenheden in de omgeving van Soesterberg.”* Concreet is dit van invloed op grote gebieden in Zeist (Camp New Amsterdam en Walaardt Sacré Kamp), Soest (o.a. Logistiek Centrum Soest) en daarnaast lopende projecten als Leusden (Technology Centre Land en de Leusderheide in zijn geheel) en Amersfoort (Bernhardkazerne).

Staatssecretaris Van der Maat zegt hier het volgende over: *“Voor deze projecten geldt dat ik een bestuurlijk voornemen uitspreek om deze ontwikkeling uit te voeren en nu met de regio in gesprek ga met de intentie om tot een gezamenlijke aanpak te komen. De projecten zijn grootschalig van aard en vereisen regionale en lokale afstemming en samenwerking.”*

Specifiek voor Soesterberg en omgeving zegt de staatssecretaris: *“De eenheden en voorraden die Defensie in de regio Soesterberg wil concentreren, zijn nu gehuisvest in sterk verouderd vastgoed en verspreid over verschillende locaties in Nederland.”* En *“Op basis van de ambtelijke verkenning tot nu toe, heb ik het bestuurlijk voornemen om verschillende kazernes in de omgeving van Soesterberg te herschikken tot één kazernecomplex. Het gaat om de Du Moulinkazerne, de Soldaat Ketting Olivierkazerne, het Logistiek Centrum Soesterberg en de sergeant majoor Scheickkazerne, deze locaties liggen deels in de gemeente Soest, deels in de gemeente Amersfoort. In samenspraak met de gemeenten Soest, Amersfoort, Zeist en Leusden, de provincie Utrecht en het waterschap, is het gesprek gestart over de gezamenlijke opgave, mogelijkheden en koppelkansen bij de herschikking van de verschillende terreinen. Bij de uitwerking worden eveneens de toekomstige ontwikkelingen van het Camp New Amsterdam en het Walaardt Sacré Kamp, tevens in de regio Soesterberg, meegenomen.”*

Context

Hieronder wordt een tweetal van de trajecten geschetst die reeds gestart zijn naar aanleiding van activiteiten van Defensie in het betreffende gebied tussen Amersfoort, Zeist en Leusden.

a) De Green & Social Deal.

In 2021 is de Green & Social Deal getekend door Defensie en de gemeenten Soest, Amersfoort en Leusden. Deze deal was gekoppeld aan de revitaliseringsplannen die Defensie toen had voor het gebied. Het huidige vastgoedplan gericht op het Concentreren, Vernieuwen en Verduurzamen (CVV) van vastgoed heeft een grotere impact op het gebied dan de oorspronkelijke revitaliseringsopgave (o.a. bij de Bernhardkazerne en de nieuwbouw voor de Afdeling Techniek in Leusden) waarvoor de Green & Social Deal destijds werd ondertekend. Deze Deal zette al wel een gebiedssamenwerking in gang rond de thema's duurzaamheid, cultuurhistorie en werkgelegenheid en onderwijs. Inmiddels zijn de provincie Utrecht, de gemeente Zeist en de waterschappen ook bij de uitvoering van deze Deal betrokken geraakt en zal de Green & Social Deal onder de vlag van de nieuwe gebiedssamenwerking binnen CVV met meer partijen worden voortgezet.

b) Verkenning Gebiedssamenwerking

In eerste instantie (voorjaar 2021) gestart als Duurzaam Soesterberg door Gemeente Soest en het waterschap Vallei en Veluwe. Toen duidelijk werd dat Defensie mogelijk meer zou willen in dit gebied dan 'enkel' revitalisering van hun vastgoed, hebben het waterschap en gemeente Soest de groep verbreed.

De onderlinge samenwerking en het gezamenlijk besef van urgente opgaven in het gebied, heeft uiteindelijk geleid tot een werkbezoek met bestuurders van gemeenten, waterschap en provincie op 14 september 2022 aan het gebied, waarbij Defensie een toelichting heeft gegeven op hun ambities voor het gebied.

Wat gaat er gebeuren?

In de komende periode verwachten wij dat de omvang van de plannen van Defensie voor omgeving Soesterberg, en daarmee de impact en kansen voor de maatschappelijke opgaven in het gebied, duidelijker worden. Vooralsnog verwachten we een stevige investering van Defensie in dit gebied.

De uitdaging daarbij is om gezamenlijk, als lokale, regionale en nationale overheden, op een manier die bij ieders rol en functie past, vorm te geven aan deze gebiedsontwikkeling, en wel zo, dat de bestaande druk op het al zwaar belaste gebied (verdrijving, bereikbaarheid, etc) in ieder geval niet groter en waar mogelijk zelfs kleiner wordt en dit de kansen voor maatschappelijke opgaven ten goede komt. Samenwerking tussen overheidspartijen werkt ook efficiënter dan wanneer Defensie met alle gebiedspartijen afzonderlijk afspraken gaat maken. Concreet betekent dit:

- Defensie werkt haar plannen en ambities verder uit in bespreekbare plannen (nu - medio maart).
- De gemeenten Amersfoort, Soest, Leusden en Zeist, de waterschappen Vallei en Veluwe en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Vitens en de provincie Utrecht, inventariseren ondertussen de belangrijkste waarden, kaders, kansen en belangen van het gebied. Hiervoor wordt het bestaande, vastgestelde beleid van de betrokken partijen samengebracht en waar nodig worden gebiedsgerichte doorvertalingen gemaakt (van bv de Blauwe Agenda).
- Samen met Defensie werken we toe naar een gezamenlijk afsprakenkader en een bij de opgave passende gebiedssamenwerking (inrichting governance). In maart 2023 bezoekt de staatssecretaris het gebied om de gezamenlijke gebiedssamenwerking te markeren.

De verwachting is dat de komende maanden steeds scherper wordt wat de omvang en de impact van de defensieplannen is. Tevens worden daarmee de meekoppelkansen scherper en verwachten we in de loop van 2023 de gebiedssamenwerking concreet te kunnen gaan maken (middels bijvoorbeeld een gebiedsagenda). Vanuit de gebiedssamenwerking maar ook via de reguliere lijnen zullen wij u daarvan op de hoogte houden.

Inmiddels wordt er ook gewerkt aan een Handelingsperspectief Buitengebied voor de Regio Amersfoort waarmee dus afstemming zal moeten plaatsvinden. Dit omdat de Utrechtse Heuvelrug integraal onderdeel is van het Handelingsperspectief.

Wat markeren we in maart 2023?

Eind maart 2023 bezoekt de staatssecretaris van Defensie het gebied. Tijdens het bezoek willen we op bestuurlijk niveau de gebiedssamenwerking bespreken en markeren. Met elkaar aan de slag om samen de puzzel te leggen! De exacte invulling van de gebiedssamenwerking zal in 2023 verder vorm krijgen en daar houden we u uiteraard van op de hoogte.

Wat gaat het kosten en hoe verder?

De gebiedsontwikkeling zal hoe dan ook inzet van alle betrokken gebiedspartijen vragen. In de komende maanden maken we samen met de andere gebiedspartijen een kostenplaatje voor 2023, waarbij we bezien of met name voor personele inzet bundeling van kennis en expertises en cofinanciering plaats kan vinden. Behalve over de kosten voor het jaar 2023 wordt ook nagedacht over participatie vanuit de samenleving rond deze gebiedsontwikkeling. Voor de periode januari – maart huren de provincie Utrecht en de gemeente Amersfoort gezamenlijk een gebiedsmanager in om dit voor en met alle betrokken gebiedspartijen in kaart te brengen.

Ook wordt in dezelfde periode externe ondersteuning ingehuurd voor de ontwikkeling van een zogenaamd gebiedswaardenkompas (inventariseren van de belangrijkste waarden, kaders, kansen en belangen van het gebied). Dit kompas biedt een inhoudelijke basis aan de gebiedspartijen en daarmee inhoudelijke sturing aan de gebiedssamenwerking.

Grondgebied dat betrokken is bij gebiedsontwikkeling.

Concreet is deze gebiedsontwikkeling van invloed op grote gebieden in Zeist (Camp New Amsterdam en Walaardt Sacré Kamp), Soest (Logistiek Centrum Soest), Leusden (Technology Centre Land en de Leusderheide in zijn geheel) en Amersfoort (Bernhardkazerne).

Zo zijn Defensie en de gemeente Leusden in gesprek over ruimtelijke kaders op hoofdlijnen voor het omzetten van de tankwerkplaats naar een Technology Centre Land aan de kolonel H.L. van Roijenweg. Het college van Leusden zal de gemeenteraad van Leusden hier nog nader over informeren/bij betrekken. Welke impact de plannen van Defensie voor de Leusderheide zullen gaan hebben is nog niet duidelijk.